

POLICY BRIEF 02/2025

Hållbarhet främjar tillgången till finansiering för jordbruket – kapital- täckningsregleringen utmanar finansiärer och företagare

KUJALA PÄIVI, NISKANEN OLLI, KINNUNEN PEKKA, FORSMAN-HUGG SARI,
VÄRE MINNA / JUNI 2025

Jordbrukets finansiella ställning utsätts för allt större press på grund av bankernas kapitaltäckningsreglering och den ökande hållbarhetsregleringen. Osäkerheten i omvärlden är också en utmaning för jordbrukets lönsamhet och resiliens. Samtidigt har ansökningsprocesserna för finansiering blivit mer komplexa. De grundläggande principerna för att få lån har däremot inte förändrats och tillgången till finansiering baserar sig fortfarande på betalningsförmåga och kassaflöde. Bankerna betonar att lönsamma investeringar får finansiering.

Jordbrukets framtida finansiering utreddes i forskningsprojektet MARTO som genomfördes av Pellervo ekonomisk forskning och Naturresursinstitutet. I detta dokument sammanfattas de viktigaste policyrekommendationerna.

Pellervo ekonomisk forskning
Eriksgatan 28 A 00180 HELSINGFORS,
Email ptt@ptt.fi

Hållbarhetens betydelse ökar

Regleringen och verksamhetsmiljön inom finanssektorn har förändrats avsevärt under 2000-talet. Bankernas övervakning och kapitaltäckningskrav har skärpts, särskilt efter de senaste årens kriser. De ökade dokumentationskraven har fördröjt finansieringsbesluten och ökat den administrativa bördan för både banker och dem som ansöker om lån.

Jordbrukssektorn binder ett sammanlagt kapital på cirka 16 miljarder euro, varav lånestocken utgör cirka 4,4 miljarder

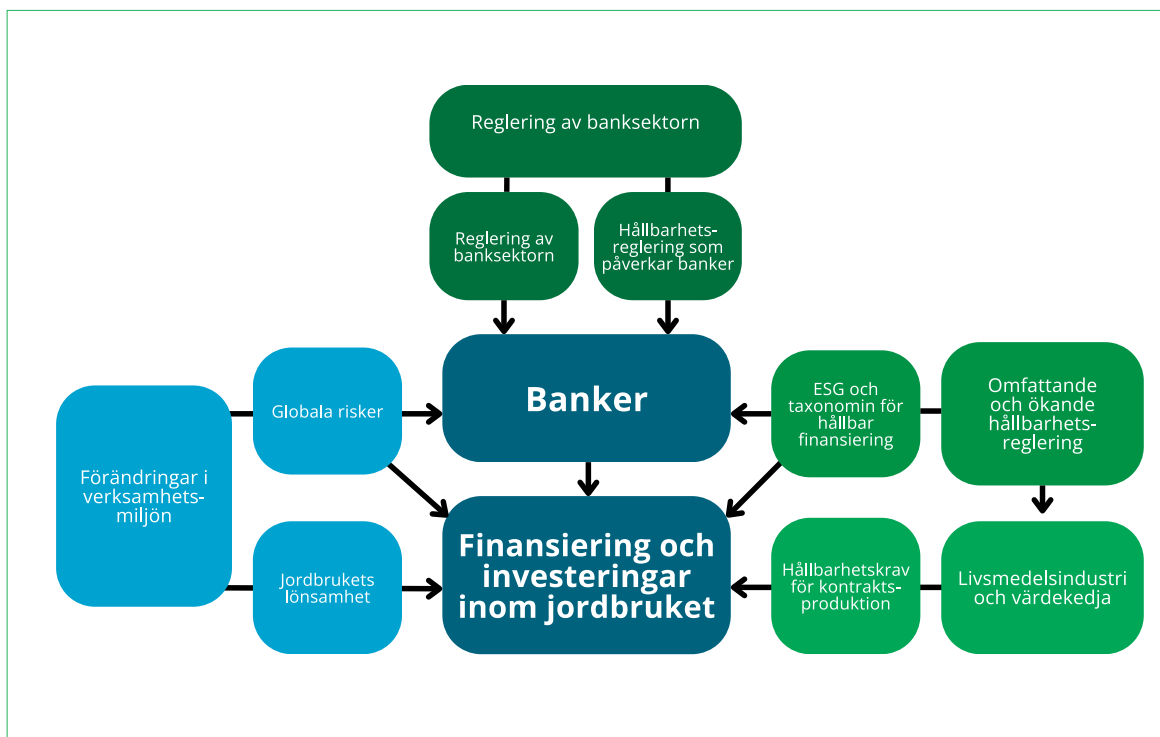
euro. Ökningen av oreglerade lån inom jordbruket under de senaste åren är oroväckande. Det mest hållbara sättet att vända trenden är att proaktivt förebygga risken för återbetalningssvårigheter samt å andra sidan att öka den sunda lånestocken.

Hållbar finansiering styr finanssektorn att i allt högre grad beakta miljö, sociala frågor och god förvaltningssed vid finansiering av investeringar. Hållbarhetsregleringen har blivit en central del av bankernas finansiering till följd av de hållbarhetsrelaterade rapporteringsskyldigheterna och eftersom

målen för koldioxidneutralitet har styrt bankerna att minska utsläppen från sina låneportföljer.

Majoriteten av jordbruksföretagen genomför redan nu hållbarhetsåtgärder och tillämpar goda odlingsmetoder. Åtgärderna regleras och uppmuntras också till exempel genom de jordbrukspolitiska programmen.

Hållbarhetsprogrammen för kontraktsproduktion inom livsmedelsindustrin har också uppmuntrat lantbruksföretagen att verkställa och dokumentera hållbarhetsåtgärder. Att hänvisa till dessa åtgärder som en del av låneansökan är däremot ännu en ny fråga, som hela tiden blir viktigare.

Förändringar i lantbruksfinansieringens verksamhetsmiljö och faktorer som inverkar på den.

Policyrekommendationer

Rekommendationer för alla aktörer

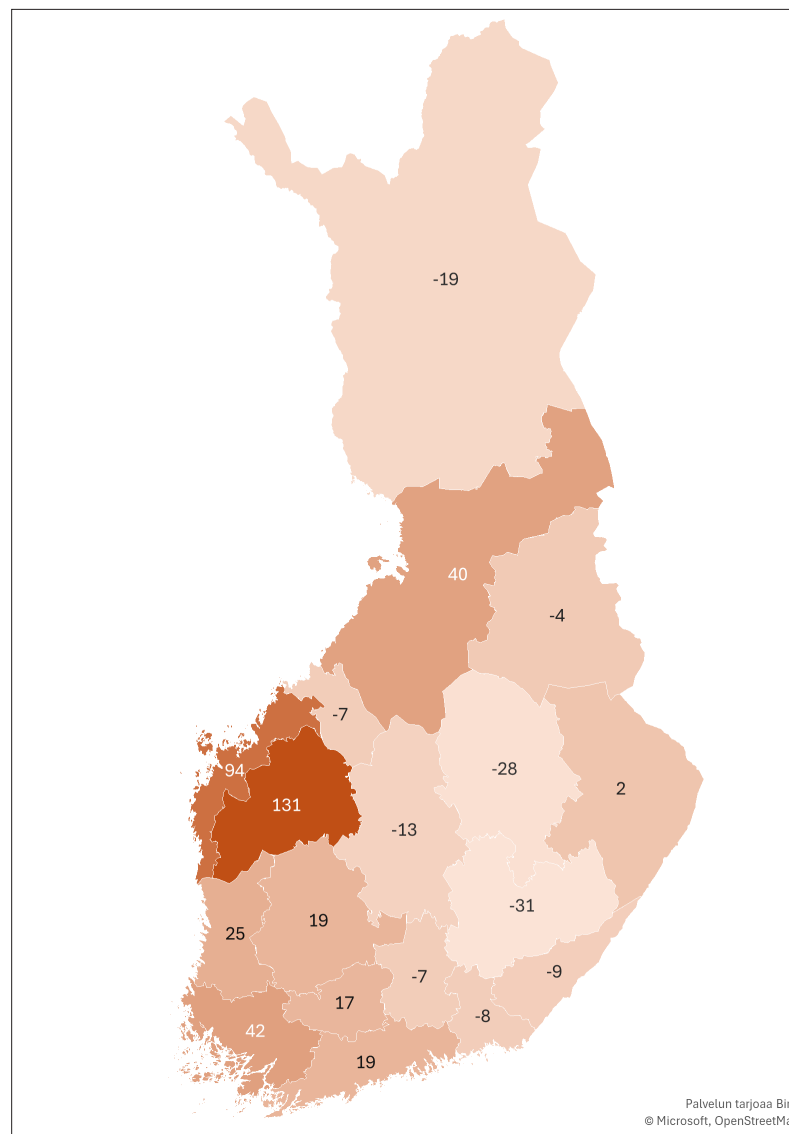
Samordning av hållbarhetskriterierna. Näringslivet, förvaltningen och bankerna bör tillsammans sammanställa hållbarhetskriterier som kan tillämpas även i ansökningsprocessen för finansiering. Befintlig information bör utnyttjas i högre grad så att jordbruksföretagarna inte behöver rapportera om sin hållbarhet på olika sätt till olika aktörer. Fördelarna med hållbarhet ska kommuniceras tydligt och uppfyllandet av kriterierna ska uppmuntras med hjälp av ekonomiska incitament.

Framgång synliggörs. Lantbruksföretag som på olika sätt är framgångsrika samt möjligheterna till ekonomisk framgång betonas. Detta kan fungera som inspiration för andra och samtidigt förbättra sektorns image. En positiv och uppmunrande atmosfär skapas som stöder entreprenörsanda samt en utvecklings- och lösningsorienterad attityd.

Inom jordbrukssektorns grund- och fortsättningsutbildning läggs mera fokus på ekonomi. Utbildningssystemet stärks alltså inom företagskompetens, operativ ledning och beskattning.

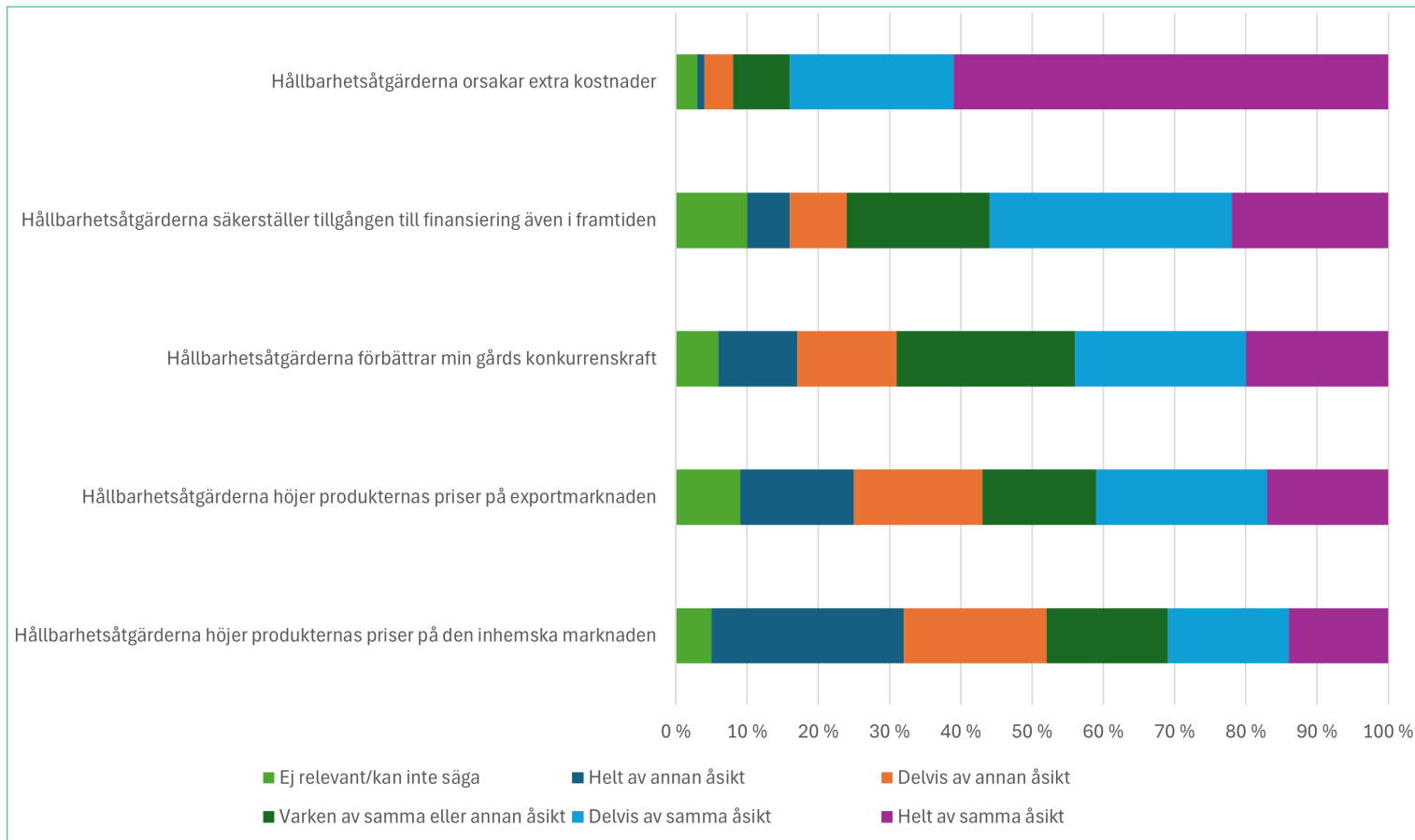
Rekommendationer för banker

Hållbarhetskriterierna förtydligas för kunderna. I fortsättningen kan i förekommande fall en låneansökningsguide utnyttjas som hjälpmedel för att påvisa hållbarhet. Utländska exempel kan i vissa fall fungera som modell och tillämpas även i Finland, till exempel i fråga om hållbarhetsprogram, påvisande av hållbarhet och ekonomiska incitament, såsom lägre räntemarginal.

Förändring av lånestocken i landskapen 2010–2023, Me.

Aktiv kommunikation. Den ökande regleringen av banksektorn och hållbarhet påverkar finansieringsprocesserna för

Jordbrukares syn på hur hållbarhet påverkar verksamheten (n=186).

jordbruksinvesteringar på många sätt. Bankerna bör fortsätta att föra en aktiv dialog med de gårdar som planerar investeringar. Treparts- och fyrpartsförhandlingar samt att bankens kontaktperson upprätthåller en varaktig kontakt med kunden är nyckelfaktorer för ett lyckat samarbete.

Kunderna informeras om betydelsen av kapitaltäckningsregleringen. Mängden oreglerade lån har ökat, vilket stramar åt tillgången till finansiering. Samarbete med kunderna är

viktigt för att förebygga oreglerade lån och lösa problem som redan har uppstått.

Rekommendationer för lantbruksföretag

Att förbereda sig för låneansökan är viktigt. Betydelsen av likviditetskalkyler betonas särskilt om investeringen leder till förändringar i företagets verksamhet eller om vid brist på historik om kundens betalningsbeteende, till exempel om

företagaren är ung eller vid köp av en gård. I framtiden blir påvisande av ESG-motiven genom anteckningar, dokument och kalkyler och särskilt genom beräkningar av koldioxidavtryck allt viktigare. Att kunna erbjuda dylika kalkyler förbättrar chanserna att få finansiering.

Bättre beredskap för marknadsrisker. Ett effektivare skydd mot förändringar i priserna på insatsvaror är nödvändigt eftersom prisfluktuationer snabbt kan försvaga jordbruksföretagens likviditet. Detta förutsätter en mer systematisk riskhantering. Samtidigt är det viktigt för jordbruksföretagen att ta hänsyn till hur förändringar i utbud och efterfrågan påverkar priserna. Därför gäller det att övervaka marknadssignaler och den information som finns tillgänglig på marknaden.

Utveckling och aktivering av de egna nätverken. Lantbruksföretagarna bör utveckla och aktivera sina egna samarbetsnätverk. Nätverk och samarbetsformer underlättar riskhanteringen och bidrar till fördelning av risker. Detta kan även förbättra företagens ekonomiska ställning.

Rekommendationer för den offentliga förvaltningen

Utnyttjande av möjligheter på nationell nivå för att förbättra finansmarknadernas funktion. Målet är att förbättra tillgången till finansiering för jordbruket genom att identifiera flaskhalsar och avreglera finansmarknaden. Spelrummet för regleringen av jordbruksfinansieringen måste kartläggas på nationell nivå och möjligheterna till flexibilitet ökas för att säkerställa finansmarknadernas funktion.

Utveckling av nya finansieringsmodeller. Nya finansieringsmodeller utvecklas som inte enbart baserar sig på bankernas finansiering. Det kan till exempel handla om modeller för

gräsrotsfinansiering eller gemenskapsfinansiering. Det är viktigt att lagreformen om Finnvera framskrider snabbt för att förbättra jordbrukets ekonomiska ställning. Finnveras borgen utvidgas även till att omfatta jordbruksfinansiering.

Utveckling av stödverktyg för ägarbyten. En central utmaning inom jordbrukssektorn är att hitta efterträdare. Generationsskifte kommer även fortsättningsvis att vara den vanligaste formen av ägarbyte, men det finns ett ökande behov av ägarbyten utanför familjen. Det bör utredas om det är möjligt att erbjuda statsborgen för ägarbyten i större utsträckning än för närvarande, till exempel genom Finnveras borgen.

Främjande av riskhantering inom jordbruket. Vid utvecklandet av jordbrukspolitiken bör man fästa uppmärksamhet vid hur man kan hjälpa företagen att hantera de risker som uppstår i synnerhet i jordbrukets yttre verksamhetsmiljö. Riskhanteringen förbättrar företagens ekonomiska verksamhetsförutsättningar och därmed tillgången till finansiering. Att säkerställa verksamhetsförutsättningarna, till exempel genom hantering av djursjukdomar, är också nödvändigt för att trygga finansieringen.

Projektets genomförande

- » Jordbrukets ekonomiska ställning i en föränderlig verksamhetsmiljö, MARTO-projektet, genomfördes 2023–2025. Baserat på statistiska uppgifter utreddes utvecklingen av jordbrukets ekonomiska ställning under de senaste åren samt nuläget. Dessutom jämfördes finansieringen och hållbarhetens betydelse i fem europeiska länder.
- » I studien genomfördes enkäter bland jordbrukare som genomfört investeringar och bland lantbruksfinansieringsförhandlare från fyra olika bankgrupper. Dessutom inkluderade projektet omfattande intervjuer med jordbruksexperter och representanter från banker.
- » Projektfinansiär: Gårdsbrukets utvecklingsfond Makera, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- » Samarbetspartner: OP Gruppen, Nordea, Sparbanken, POP Banken och LokalTapiola

Källor

Kujala Päivi, Niskanen Olli, Väre Minna, Kinnunen Pekka, Karhula Timo, Forsman-Hugg Sari 2025. Maatalouden rahoitusasema muuttuvassa toimintaympäristössä. PTT-raportteja 299. <https://www.ptt.fi/julkaisut/maatalouden-rahoitusasema-muuttuvassa-toimintaymparistossa/>

Kujala Päivi, Niskanen Olli, Noro Kirsi 2024. Kohti maatalouden kestävä rahoitusta - maatalousyrittäjien ja pankkien rahoitusneuvottelijoiden näkemyksiä. PTT-raportteja 291. <https://www.ptt.fi/wp-content/uploads/2024/09/PTT-raportteja-291.pdf>

Niskanen Olli, Väre Minna, Kujala Päivi 2025. Maatilayrityksen lainanhakijan opas. Luonnonvarakeskus. <https://jukuri.luke.fi/handle/10024/556369>

Kontaktuppgifter

Senior lantbruksekonomist
Päivi Kujala
Pellervo ekonomisk forskning
paivi.kujala@ptt.fi

Specialforskare
Olli Niskanen
Naturresursinstitutet
olli.niskanen@luke.fi

Genomförare

